

DERINIMO PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 2005 M. LIEPOS 14 D. ĮSAKYMO NR. D1-367/3D-342 „DĖL MĖŠLO IR SRUTŲ TVARKYMO APLINKOSAUGOS REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO (TOLIAU – APRAŠAS).

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta į institucijų pastabas ir pasiūlymus
1.	Lietuvos ūkininkų sąjunga, 2024 m. rugpjūčio 2 d. raštas Nr. 24-24-08/379	Reikalavimų apraše tebetrūksta išaiškinimo kas yra laikoma įšalusia, įmirkusia ar apsnigta dirva. Nes esant pašalui, paprastai drėgmė sutraukiama, tuomet galima lengviau įvažiuoti į laikus ir išvežti mėšlą negadinant laukų, nei kelių. Jei žemė nėra įmirkus, įšalus ar apsnigta nereikalingas maksimalus azoto apribojimas 40kg/ha, nurodytas 18 punkte.	<p>Neatsižvelgta. Pagal objektyvius kriterijus dirvožemio įšalimo ir atitirpimo gylis yra nustatomas pagal Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos metodiką – įšalusia žemė laikoma tada, kai naudojant vamzdelį, įrengtą dirvožemyje po natūralia danga, vamzdelyje esantis distiliuotas vanduo pasiekia 0 °C (susidaro kietos agregatinės būsenos vanduo), agregatinės būsenos vandens sluoksniui didėjant nustatomas įšalo gylis.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad nustačius įšalusios, įmirkusios ir apsnigtos žemės reglamentavimą pagal objektyvius kriterijus, būtų sukuriama papildoma administracinė našta ir žemės ūkio subjektams, ir kontroliuojančioms institucijoms. Skirtingose Lietuvos vietovėse meteorologinės sąlygos būna skirtingos ir ūkio subjektai būtų papildomai apkrauti laukiant meteorologinių duomenų įvertinimo ir paskelbimo. Pažymime, kad dėl šios priežasties 2024 m. kovo 14 d. buvo atliktas ir patvirtintas Aprašo 18 punkto pakeitimas ir atsisakyta tręšimo laikotarpį susieti su oro temperatūra bei</p>

			<p>buvo atlikti atitinkami punkto pakeitimai pailginant tręšimo laikotarpį.</p> <p>Šiuo Aprašo projektu siekiama mažinti administracinę naštą ūkio subjektams ir papildomų sąvokų ir apibrėžimų įtraukimas nukeltų projektu siūlomų Aprašo nuostatų patvirtinimą. Pažymime, kad reikalinga platesnė diskusija įtraukiant visas kompetentingas institucijas, kurios galėtų pateikti galimus sprendimo būdus. Žemės ūkio ministerija šiuo Aprašo projektu nesiūlo griežtinti reglamentavimo apibrėžiant išalusios, įmirkusios bei apsnigtos žemės sąvokas. Radus visoms suinteresuotoms šalims tinkamus sprendimo būdus, Aprašas bus peržiūrėtas ir bus atlikti atitinkami pakeitimai reglamentuojantys išalusios, įmirkusios bei apsnigtos žemės sąvokas.</p> <p>Nesant išalusios, įmirkusios bei apsnigtos žemės sąvokų apibrėžimo, žemės ūkio subjektams siūlome vadovaujantis protingumo ir sąžiningumo principais, atsižvelgiant į lokalias meteorologines sąlygas.</p> <p>Dėl siūlymo netaikyti maksimalaus azoto apribojimo 40 kg/ha. Ištiršiamo azoto kiekis nustatytas remiantis mokslo institucijų rekomendacijomis, atsižvelgiant į tai, jog minėtu laikotarpiu (11-15–11-30 ir 03-01–03-20), kuriam taikomas 40 kg/ha ribojimas, nebevyksta aktyvi augalų vegetacija ir augalai nebeįsivina maistinių medžiagų, todėl šiuo laikotarpiu nustatytas maksimalus ištiršiamo azoto kiekis yra apribojimas</p>
2.	Lietuvos pieno gamintojų asociacija, 2024 rugpjūčio 2 d. raštas Nr. 33	Siūlome tirštąjį mėšlą laikant rietuvėse tręšiamuosiuose laukuose leisti laikyti bent 12 mėnesių, o ne 8 mėnesius, kaip yra aprašo 14.4 punkte.	Neatsižvelgta. 2024 m. kovo 14 d. buvo atliktas punkto keitimas susiejant tirštojo mėšlo laikymo rietuvėse trukmę su leidžiamo tręšti laikotarpio trukme.

		<p>Kategoriškai nesutinkame su aprašo 30 punkto teiginiu, kad asmenys, tręšiantys 30 ha ar daugiau žemės ūkio naudmenų, turi užtikrinti, kad paskleistas ant ariamosios žemės (neapsėtos, neapsodintos augalais) mėšlas ir (ar) srutos būtų įterptos į dirvožemį (užarta ar kultivuota) kuo skubiau, bet ne vėliau kaip per 4 valandas nuo paskleidimo. Siūlome palikti ankstesnį įsakymo variantą, kad paskleistas ant ariamos žemės mėšlas ir (ar) srutos turi būti įterpiamos į dirvožemį (suariama ar sukultivuojama) kaip įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per 24 valandas nuo paskleidimo.</p> <p>Prašome atsižvelgti į šias pastabas, kadangi Lietuvoje ir taip mažėja gyvulių skaičius, ko pasekoje mažėja ir mėšlo, kuris būtinas tvariam ūkininkavimui.</p>	<p>Neatsižvelgta. Aprašo 30 punkto redakcija yra patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2020 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. D1-755/3D-844 „Dėl Aplinkosaugos reikalavimų mėšlui ir srutomis tvarkyti aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“. Pažymėtina, kad pasiruošimui ir prisitaikymui prie teisinio reglamentavimo pokyčių buvo numatytas pereinamasis laikotarpis iki patvirtintų nuostatų įsigaliojimo 2024 m. sausio 1 d.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 30 punktas numato išimtis, kuriomis mėšlas gali būti užiriamas ne tik per 4 val.:</p> <p>30.1. kai įterpimui nėra palankių sąlygų, pvz., darbo jėgos ir įrangos naudojimas ekonomiškai nepagrįstas – įterpiama ne vėliau kaip per 12 valandų nuo paskleidimo;</p> <p>30.2. kai tręšimui naudojamas apdorotas mėšlas ir (ar) srutos, kurioms taikytos moksliskai pagrįstos amoniako išsiskyrimą į aplinką mažinančios priemonės (separavimas, srutų rūgštinimas, probiotikai, kt.), – įterpiama ne vėliau kaip per 24 valandas nuo paskleidimo.</p> <p>Informacija apie įterpimo technologijas ir jų naudą pateikta ne tik ES ir Jungtinių Tautų informaciniuose dokumentuose, bet ir Gerosios žemės ūkio praktikos kodekse, skelbiamame ŽŪM interneto svetainėje.</p> <p>(Kuo skubiau mėšlas ar srutos bus įterptos į dirvožemį, tuo mažesni bus azoto nuostoliai (didesnis organinių trąšų maistinių medžiagų įsisavinimas), mažesnis į aplinkos orą išmetamas amoniako kiekis ir nemalonių kvapų sklaidimas.</p>
--	--	---	--

			<p>Gairėse¹ nurodyta, kad įterpiant / užariant sumažinamas išmetamo amoniako kiekis: kietam mėšlui – 60–90 proc. – nedelsiant; 45–65 proc. per 4 val.; 50 proc. – 12 val.; 30 proc. – 24 val.; srutomis – 70-90 proc. – nedelsiant, 45–65 proc. – 4 val.; 30 proc. – 24 val.).</p> <p>Gairėse² nurodyta, kad šių metodų ekonominės išlaidos yra nuo 0,1 iki 5 Eur už sutaupytą NH₃-N kilogramą, o mažiausios išlaidos nedelsiant įterpiant srutas ar kietą mėšlą. Įvertinimai priklauso nuo ūkio dydžio (žymiai pagerėja masto ekonomija didesniuose ūkiuose, kuriuose dalijamasi įranga keliuose ūkiuose, arba ten, kur dirba specializuoti rangovai.)</p>
3.	<p>Lietuvos ekologinių ūkių asociacija, 2024 rugpjūčio 5 d. raštas Nr. 240805-01</p>	<p>Atsižvelgiant į planuojamus aprašo pakeitimus, dėl trešimo plano sudarymo ir kitus pakeitimus, siūlome koreguoti 8. punkto nuostata taip, kad tirštąjį mėšlą gali kaupti tirštojo mėšlo rietuvėse prie tvartų laikantys ir iki 100 SG. Ar tas ūkininkas, kuris turi 51 SG yra kuo tai prasikaltęs prieš šią „agroaplinkosauginę - teisinę“ sistemą? Kodėl ūkis turintis 51 SG ar 99 SG šalia tvarto negali įsirengti tirštojo mėšlo rietuvės, kuri įrengiama pagal visus aprašo reikalavimus? Kodėl pagal „Baltąją knygą“ ir LT Strateginį planą numatyta labiausiai skatinti ūkius iki 150 karvių, skiriant jiems didžiausią susietą paramą, siekiant juos išlaikyti, tačiau pagal šį aprašą yra draudžiama turintiems virš 50 SG ūkyje įsirengti visus aprašo reikalavimus atitinkančią tirštojo mėšlo rietuvę prie tvarto? Manome, kad laikantis nustatytų tirštojo mėšlo laikymo reikalavimų esminio skirtumo</p>	<p>Neatsižvelgta. Siekiant mažinti sutelktosios taršos šaltinių neigiamą poveikį aplinkai, nuostata dėl mėšlo kaupimo prie tvarto laikantiems iki 50 SG buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2020 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. D1-755/3D-844 „Dėl Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“. Pažymėtina, kad pasiruošimui ir prisitaikymui prie teisinio reglamentavimo pokyčių buvo numatytas pereinamasis laikotarpis iki patvirtintų nuostatų įsigaliojimo 2024 m. sausio 1 d.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad nėra prievolės kaupti mėšlą prie tvarto, tai yra tik vienas iš mėšlo tvarkymo būdų. Ūkio subjektas gali pasirinktinai naudoti mėšlo ir srutų tvarkymo būdus, išvardytus Aprašo 5 ir 6 punktuose.</p>

¹ 2014 m. JT EEK Amoniako kiekio, išmetamo iš žemės ūkio šaltinių, prevencijos ir mažinimo gairių 13–14 lentelės.

² 2014 m. JT EEK Amoniako kiekio, išmetamo iš žemės ūkio šaltinių, prevencijos ir mažinimo gairių 133 punktas, 13–14 lentelės.

	<p>nėra ar tai laikoma iki 50 ar iki 100 SG tirštojo mėšlo. Svarbu laikytis esančių laikymo reikalavimų.</p> <p>8. Asmenys, laikantys ne daugiau kaip 50 100 SG, tirštąjį mėšlą gali kaupti tirštojo mėšlo rietuvėse prie tvartų. Tirštojo mėšlo rietuvei prie tvarto parenkama vieta, kad jos neapsemų paviršiniai vandenys. Šioje vietoje turi būti įrengtas nelaidus ir sandarus hidroizoliacinis sluoksnis ir ne žemesnis kaip 20 cm aukščio žemės pylimas, saugantis, kad srutos netekėtų į aplinką.</p> <p>Manome, kad aprašo 14.6 papunktis yra neužbaigtas, lyginant su kitais aprašo punktais. Prašome atsižvelgti į šio aprašo 5. bei 9. punktus, kurie numato, kad uždengti nebūtina tirštojo mėšlo, skystojo mėšlo ir (ar) srutų kauptuvuose kuris apdorotas moksliai pagrįstomis amoniako išsiskyrimą į aplinką ir nemalonius kvapus mažinančiomis priemonėmis (separavimas, probiotikai ar kt.), todėl remiantis kitais aprašo punktais siūlome papildyti 14.6 papunktį sakiniu, kad „Uždengti nebūtina tirštojo mėšlo, skystojo mėšlo ir (ar) srutų kauptuvuose kuris apdorotas moksliai pagrįstomis amoniako išsiskyrimą į aplinką ir nemalonius kvapus mažinančiomis priemonėmis (separavimas, probiotikai ar kt.)“.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Atkreipiame dėmesį, kad Aprašo 5 punkte nurodoma, kad <... Uždengti nebūtina tirštojo mėšlo, kuris apdorotas moksliai pagrįstomis amoniako išsiskyrimą į aplinką ir nemalonius kvapus mažinančiomis priemonėmis (separavimas, probiotikai ar kt.)...>. Ši sąlyga taikoma tirštajam mėšlui, neatsižvelgiant į mėšlo laikymo vietą.</p>
--	---	---

Pastaba: Vadovaujantis 2024-09-06 vykusio posėdžio protokolu Nr. 8D-378 (5.50 E) buvo atlikti įsakymo projekto, kuris buvo derinamas TAIS 10 d. d. (reg. Nr. 24-12232) nuo 2024-07-22 iki 2024-08-05, pakeitimai. Projektu siūloma atsisakyti tręšimo planų prievolės susiejimo su tręšiamu plotu (ha), o tręšimo planą konkrečiam laukui sudaryti vadovaujantis Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 3D-332 „Dėl Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ nuostatomis. Pakoreguotos kompostavimo reikalavimų nuostatos ir atsisakyta teorinių nuostatų, kurios praktikoje būtų sunkiai įgyvendinamos. Atlikti techninio pobūdžio keitimai bei papildymai, kurie nekeičia esamo reglamentavimo. Administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų ataskaita su Ekonomikos ir inovacijų ministerija suderinta darbo tvarka.

